159

EEN DEFENSIE-PROGRAM.

A. Legervorming in Nederland.

1. INDIVIDUALISEERING VAN DEN DIENSTPLICHT.
2. AFSCHAFFING VAN HET BLIJVEND GEDEELTE.

B. Indeeling der Strijdmacht in Nederland en in Oost-Indië.

1. INTREKKING VAN DE VESTINGWET.
2. STAKING IN DEN AANLEG VAN KUSTVERSTERKINGEN IN OOST-INDIË.
3. SPLITSING DER ZEEMACHT IN EEN NEDERLANDSCHE EN IN EEN OOST-INDISCHE.

C. Leger- en Vlootbeheer in Nederland.

OECONOMISEERING VAN DE HULPDIENSTEN.

D. Afschaffing van Militaire Gerichten te Land en ter Zee.

LEMBAGA KEBUDAJAAN
INDONESIA

VI-83

BERTS. A. E. REDELÉ.

AMSTERDAM BIJ H. J. W. BECHT

42 Hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VII - 82

EEN DEFENSIE-PROGRAM.

A. Legervorming in Nederland.

1. INDIVIDUALISEERING VAN DEN DIENSTPLICHT.
2. AFSCHAFFING VAN HET BLIJVEND GEDEELTE.

B. Indeeling der Strijdmacht in Nederland en in Oost-Indië.

1. INTREKKING VAN DE VESTINGWET.
2. STAKING IN DEN AANLEG VAN KUSTVERSTERKINGEN IN OOST-INDIË.
3. SPLITSING DER ZEEMACHT IN EEN NEDERLANDSCHE EN IN EEN OOST-INDISCHE.

C. Leger- en Vlootbeheer in Nederland.

OECONOMISEERING VAN DE HULPDIENSTEN.

D. Afschaffing van Militaire Gerichten te Land en ter Zee.

W. M. ENGELBERTS. A. E. REDELÉ.

UITGEGEVEN IN 1901 TE AMSTERDAM BIJ H. J. W. BECHT HEERENGRACHT No. 172.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.

Tanggal : 30-06-2010
Nomor Induk : 618/PH-Museum/2010
BIB - ID : 0010-33995860
ITEM - ID : 030909 3472
Asal : Museum Pusat

Voór en tijdens de behandeling van de zoogenaamde Ontwerp-Legerwetten hebben wij beschouwingen gegeven over den opbouw van ons defensie-instituut in generaal en in détail.

Nu de Militiewet is veranderd en de Landweerwet van kracht, gaat het om de wijze van uitvoering van die wetten. Terwijl het immer urgent is om de aandacht te vestigen op die hervormingen in het defensie-instituut, welke in oorlogstijd een doeltreffende aanwending der strijdmacht waarborgen, in vredestijd het maatschappelijk leven sterken, of tot vermindering van uitgaven leiden zonder onze weerkracht te verzwakken.

Ten einde den lezer een scherp omlijnd overzicht te geven, hebben wij onze denkbeelden ter zake geformuleerd in een: Defensie-program.

De Kegeering heeft zich nog niet uitgesproken over de gedragslijn, die zij op militair gebied zal volgen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

A. LEGERVORMING IN NEDERLAND.

Nu te onzent de dienstplicht persoonlijk wordt vervuld, is in zake de legervorming in principale vierderlei te onderscheiden.

1°. het aantal dienstplichtigen, dat jaarlijks wordt ingelijfd, en de duur van hun dienst.

2°. de periode, die de dienstplichtige in de kazerne verblijft om tot bruikbaar strijder te worden gevormd: het zoogenaamd eerste-oefeningstijdperk.

3°. de perioden, die de dienstplichtige in de kazerne vertoeft tot onderhoud van het geleerde: de zoogenaamde herhalingsoefeningen.

4°. de duur van het verblijf in de kazerne van een deel der jaarlijks in te lijven dienstplichtigen tot het gaande houden van den dienst: d. i. de regeling van het zoogenaamd blijvend gedeelte.

De „Militiewet 1901" bepaalt dat jaarlijks hoogstens 17500 man kunnen worden ingelijfd gedurende acht jaar bij het leger en de vloot en daarna — met uitzondering van de dienstplichtigen bij de bereden wapens, de torpedie en de zeemacht *) — gedurende zeven jaar

*) De zeemilitie wordt verder buiten beschouwing gelaten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bij de landweer. De dienstplichtigen worden behoudens facultatieve vrijstelling van enkele categorieën onder de wapenen geroepen voor herhalingsoefeningen:

a. bij de onbereden korpsen van het leger in het geheel voor twaalf weken, verdeeld over ten hoogste drie perioden.

b. bij de bereden korpsen van het leger voor niet langer dan acht weken, verdeeld over ten hoogste twee perioden.

c. bij de landweer — behoudens uitzonderingen — tweemaal in de zeven jaar telkens voor ten hoogste zes dagen, als zulks het Koninklijk gezag noodig voorkomt.

Daar wij ons program willen houden binnen het kader van de nu eenmaal aangenomen Militiewet 1901 en de Landweerwet zullen wij ons bepalen tot het in de punten 2° en 4° gestelde, dus tot den duur van het eerste oefeningstijdperk i n de kazerne en de regeling van het blijvend gedeelte.

De Militiewet geeft daaromtrent geen volstrekt bindende bepalingen.

De duur van het eerste oefeningstijdperk i n de kazerne wordt bepaald door ons voorstel tot:

I. INDIVIDUALISEERING VAN DEN DIENSTPLICHT.

De wet stelt den duur van het eerste-oefeningstijdperk voor de bereden korpsen op achttien maanden, en voor de onbereden korpsen op acht en een halve maand, doch voegt daaraan toe: „t e n z i j W i j z u l k s n i e t n o o d i g a c h t e n."

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De tijd van duur is dus een maximum, waarvan bij Koninklijk Besluit kan worden afgeweken.

Tijdens de behandeling van de Ontwerp-Militiewet 1901 is onzerzijds voorgesteld om deze clausule in dien zin op te vatten, dat de tijd van duur, dien de dienstplichtige voor eerste-oefening in de kazerne moet vertoeven, afhankelijk wordt gesteld van den graad van lichamelijke geschiktheid en militaire vaardigheid, welke de dienstplichtige zich eigen heeft gemaakt vóór zijn indiensttreden.

Aan zulk een individualiseering van den dienstplicht kennen wij de volgende directe voordeelen toe.

De militaire autoriteit leert zich, voor zooveel noodig nog, een scherp omlijnd beeld vormen van de opleiding van den dienstplichtige tot bruikbaar strijder. Of de dienstplichtigen aan de aan hen te stellen en gestelde eischen voldoen, wordt man voor man nauwkeurig nagegaan. Geen loven of bieden heeft meer plaats, zonder reëelen ondergrond over het aantal maanden duur van het eerste-oefeningstijdperk; doch de duur wordt bepaald naar den graad van geoefendheid van elk man op grond van waargenomen feiten.

Verblijven bij één zelfde korps a l l e dienstplichtigen even lang i n de kazerne voor eerste-oefening, betreden en verlaten zij de kazerne gelijktijdig, dan zijn er onder hen, die te lang of te kort geoefend zijn. Er wordt aldus zonder noodzaak een te veel gebracht aan personeele en financiëele offers voor de defensie.

Doch bij individualiseering van den dienstplicht vertoeft niet één dienstplichtige langer i n de kazerne dan bepaald noodig is voor zijn vorming tot bruikbaar strijder. Aanleg, ijver en geschiktheid van elk dienstplichtige

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

komen ten volle tot hun recht; zoodat de personeele en financiëele offers, die van het volk voor de legervorming moeten worden geëischt, tot een minimum zijn teruggebracht.

Met deze directe voordeelen gaan bovendien indirecte gepaard.

Om te kunnen voldoen aan de eischen, die recht geven op korter verblijf in de kazerne voor eerste-oefening dan het in de wet gestelde maximum, zal allicht een voorbereiding buiten de kazerne noodig zijn van, stel 3 jaren.

De toekomstige loteling weet op 16-jarigen leeftijd niet, of hij op 19 jarigen leeftijd een dienstplichtig nummer zal trekken. De mogelijkheid tot verkort verblijf in de kazerne zullen maar weinigen zich laten benemen. Derhalve mag worden verwacht, dat alle toekomstige lotelingen, d. i. de Nederlandsche jongelingschap, ten slotte aan de vóóroefeningen zullen deelnemen.

Individualiseering van den dienstplicht belooft dus in het komende strijders, die lichamelijk geschikt zijn voor de vervulling van hun taak. Er wordt een begin gemaakt met de lichamelijke vorming der jeugd, die tot heden verwaarloosd is.

Individualiseering van den dienstplicht eindelijk is de uitvoering van het gestelde in de artikelen 180 en 181 der Grondwet zonder eenigen formeelen, wettelijken dwang, en zonder verzwaring van personeele en financiëele lasten voor onze defensie.

Algemeen in den lande mocht het denkbeeld ingang vinden om den dienstplicht in vorenstaanden zin te individualiseeren, en het beginsel is in de Militiewet 1901 neergelegd geworden door wijziging van de ontwerp-wet.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Van de 17500 dienstplichtigen worden er bij de onbereden korpsen 5200 gedurende slechts vier maanden ingelijfd tot eerste-oefening en van elk gemeentelijk contingent in de eerste plaats zij, die bij hun indiensttreden kunnen voldoen aan bij Koninklijk Besluit te stellen eischen van militaire bekwaamheid en lichamelijke geoefendheid.

Deze onvolledige toepassing van het beginsel — een gevolg van de wording van de wet — is allicht niet voldoende om de deelneming aan de vóór-oefeningen algemeen te maken.

Wordt echter — de wet verbiedt het naar den letter niet — in uitzicht gesteld, dat niet 5200, maar a l l e bij de onbereden korpsen in te lijven dienstplichtigen hun verblijf tot eerste-oefening i n de kazerne kunnen bekorten, als zij vóór hun inlijving een proeve afleggen van lichamelijke geschiktheid en militaire vaardigheid, dan is de individualiseering van den dienstplicht geheel doorgevoerd. Dan mag voldoende deelneming aan de vóóroefeningen worden verwacht, om de voordeelen er aan verbonden ten volle tot hun recht te doen komen.

Neemt men aan, dat een minimum duur van vier maanden verblijf i n de kazerne voor eerste-oefening vooralsnog een niet te overschrijden grens is, dan geeft volledige toepassing van het beginsel een jaarlijksche vermindering van uitgaven van één millioen gulden, benevens een verlichting aan personeele lasten voor onze defensie.

De toezegging in de troonrede nu onlangs gedaan, dat deelneming aan vóóroefeningen krachtig zal worden bevorderd is dus niet onrustwekkend voor onze weerkracht of voor onze financiën. Integendeel. Het duidt op een koersverandering ten goede.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ten slotte nog dit.

Gelijk de onbereden hebben ook de bereden korpsen een manschap noodig lichamelijk voor haar taak berekend. Ook bij deze korpsen zijn tal van oefeningen b u i t en de kazerne aan te leeren.

In beginsel is het daarom wenschelijk om ook aan de bij de bereden korpsen in te lijven dienstplichtigen in uitzicht te stellen, dat zij korter in de kazerne kunnen verblijven, naarmate zij zich buiten de kazerne deugdelijker hebben voorbereid voor hun militaire dienstvervulling.

De moeilijkheden aan de organisatie van dit voorbereidend locaal militair onderricht eigen, achten wij niet gering. Maar zijn zij onoverkomelijk? Kan die organisatie niet gepaard gaan met de oprichting van vakscholen voor het landbouw- en het koetsiersbedrijf? En kan het rijkunstig onderwijs, dat des winters wordt verstrekt aan de niet-bereden officieren, niet dienstbaar er aan worden gemaakt?

2. AFSCHAFFING VAN HET BLIJVEND GEDEELTE.

De Militiewet 1901 bepaalt, dat de ingelijfden bij de militie te land na hun verblijf in de kazerne tot eersteoefening onder de wapenen kunnen worden gehouden of geroepen:

bij de bereden korpsen voor niet langer dan zes maanden;

bij de overige korpsen voor niet langer dan vier maanden;

tot t e n h o o g s t e 7500 man tegelijk.

In mindering van dit aantal moeten eenige categorieën dienstplichtigen worden gebracht. Wij laten deze bui-

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

ten beschouwing; zij zijn voor de nu volgende opmerkingen niet van belang.

De meest waarschijnlijke regeling van den dienst van het blijvend gedeelte bij maximum sterkte is deze: *)

1200 man gedurende zes maanden bij de bereden korpsen; 2 groepen elk van 6300 man gedurende vier maanden bij de onbereden korpsen, en wel één groep van 1 December tot 1 April en één groep van 1 April tot 1 Augustus.

Waartoe dit blijvend gedeelte? Is het onmisbaar?

O. i. neen! Naar luid van verklaring tijdens de behandeling van de „Ontwerp Militiewet 1901" in de Tweede Kamer der Staten-Generaal: ja!

En onmisbaar om drieërlei:

a. voor oefening van het kader;

b. voor het geval van mobilisatie van het leger;

c. voor het verrichten van den zoogenaamden dagelijkschen (kazerne-) dienst.

Wat is het vóór en tegen?

Wat oefening van het kader betreft, heeft de oud-Minister van Oorlog zakelijk opgemerkt tijdens de behandeling van de ontwerp-wet: (Handelingen der Tweede Kamer, blad 1509.)

„De heer van Gilse heeft, geloof ik, reeds toegegeven of zal althans wel toegeven, dat voor kadervorming en voortdurende oefening van het kader een zeker personeel noodig is"..... „dat door het reduceeren van het blijvend gedeelte de p r a c t i s c h e g e s c h i k t h e i d (wij cursiveeren) van jonge officieren en kader is achteruit-

*) De jongste oorlogsbegrooting stelt bij de bereden korpsen een andere regeling in uitzicht. Zij doet tot de beschouwingen in zake niet af, daar deze op de onbereden korpsen betrekking hebben.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gegaan"..... „dat aan de sterkte van het blijvend gedeelte dus inderdaad niet kan worden getornd, wanneer men de goede vorming van officieren en kader niet in de waagschaal wil stellen"... „Dat voor een zeker aantal personen van het kader ook een zeker aantal soldaten noodig is om daarmede te kunnen exerceeren." (Wij cursiveeren.)

De eerste groep van het blijvend gedeelte dient van 1 December—1 April.

En wat waarde hecht nu de oud-Minister van Oorlog aan oefenen en exerceeren in dit tijdvak?

„Daargelaten nog," leest men daaromtrent in de Handelingen der Tweede Kamer, blad 1490, „dat de gewone recrutenopleiding in den winter werkelijk onmenschelijk is te noemen; wanneer men er niet toe overgaat tot het aanleggen van kostbare loodsen, ten einde de menschen behoorlijk onder dak te brengen, dan is die opleiding niet te verkrijgen zonder groote lichamelijke bezwaren van de personen te eischen. Maar er is ook uit een militair oogpunt aan die oefeningen een bezwaar verbonden, zoodat die oefeningen (in de wintermaanden) uit den aard der zaak hoogst onvolledig moeten zijn". (Wij cursiveeren.) In dien geest gaat het door.

De sterkte van het blijvend gedeelte van 1 December —1 April doet dus tot de practische geschiktheid van het kader niet af. En de sterkte van 1 April—1 Augustus evenmin. Want in deze jaarperiode van het militaire leven komt het in de eerste plaats er op aan de jongst opgeroepen lichting te vormen tot bruikbare strijders. Dan is er geen tijd en geen kader voor afzonderlijke oefening met het blijvend gedeelte, gelijk duidelijk blijkt

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

uit het vóórschrift: De regeling der Instructie en bepalingen omtrent kaderopleiding bij de regimenten infanterie. (1901.)

Daarin toch staat vermeld:

„In de laatste helft van Februari zal door den Bataljonscommandant, in tegenwoordigheid van de Compagnies-commandanten, een onderzoek worden ingesteld naar de practische en theoretische geschiktheid van het kader, dat het herhalingsonderricht bij den Bataljonsadjudant gevolgd heeft," en „de examens (voor de verschillende graden) moeten den 1sten Maart zijn afgeloopen; uiterlijk op dezen datum wordt de opleidingsschool voor het kader opgeheven." Terwijl na Februari het blijvend gedeelte gezamenlijk met de jongste lichting oefent, blijkens de aanduiding, „dat bij de oefeningen van de jongste lichting in het tijdperk van begin Maart tot den 10den Juli op last van den Bataljons-Commandant de vrijwilligers en de onder de wapenen vertoevende manschappen van oudere lichtingen, (d. i. het blijvend gedeelte), allen aan één der compagnieën kunnen worden toegevoegd."

Worden de kazernen grootendeels gesloten, als het blijvend gedeelte komt te vervallen, dan blijft er toch voor het kader — hoog en laag — genoeg te arbeiden.

Zoo kan het kader zijn krachten wijden aan het locaal voorbereidend militair onderricht, en aan de opleiding van het reserve- en het landweerkader, terwijl vele oefeningen op het terrein en op de kaart kunnen worden gehouden. Zulks baat de vorming van het kader meer dan het verrichten op den winterdag van den dagelijkschen of kazerne-dienst.

En de oud-Minister van Oorlog heeft dit indirect erkend. Want in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

neraal op 19 April j.l. zocht hij het primair belang voor het in dienst houden van een blijvend gedeelte in een dekking van de mobilisatie.

In de dagen, dat men aan de schutterij geen waarde kon of wilde hechten, had een blijvend gedeelte tot dekking der mobilisatie zeer zeker recht van bestaan. Beter iets, dan niets, was het toen. Maar de bezwaren van deze regeling zag men zeer goed in.

Reeds als directeur van de Hoogere Krijgsschool wees de oud-Minister van Oorlog Eland in zijn: „H. Tindal's Nederland in gevaar" op de groote nadeelen, dat geheele vredescompagnieën en bataljons moeten worden opgelost tot bescherming van de mobilisatie en de concentratie. Feitelijk toch is zulks een desorganisatie van het leger van af den aanvang van den krijg.

Ligt het daarom niet voor de hand om na afschaffing van de schutterij aan de landweer de dekking op te dragen van de mobilisatie en de concentratie van ons leger?

De landweer is gelocaliseerd of beter kan het zijn; zij is op oorlogssterkte immer aanwezig ter plaatse waar noodig. De 7500 man daarentegen, die het blijvend gedeelte vormen, liggen over het geheele land verspreid, en voor het grootste deel nog verre van de grens. Zij behooren tot eenheden op ongeveer een tiende van de oorlogssterkte.

In het oorspronkelijk militiewet-ontwerp Eland was het blijvend gedeelte n i e t aangewezen voor dekking van de mobilisatie. En de critiek heeft zelfs geen zuchtje geslaakt.

Is ten slotte een blijvend gedeelte onmisbaar voor het verrichten van den dagelijkschen (kazerne-) dienst?

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In elke strijdmacht is een zoogenaamd strijdend deel, dat de klappen geeft en krijgt; en een niet-strijdend om het strijdend slag- en gevechtsvaardig te houden.

In geval van mobilisatie trekken a l l e dienstplichtigen van het strijdend deel vroeg of laat te velde. In oorlogstijd moet het niet-strijdend deel dus op eigen krachten rekenen; en derhalve is er geen reden om in vredestijd het strijdend deel in zijn dienst te stellen, gelijk geschiedt. Men zal hiertegen aanvoeren, dat in oorlogstijd meer burgerkrachten bij het niet-strijdend deel te werk kunnen worden gesteld, dan in vredestijd. Toegegeven. Maar denkt men zich de taak van het niet-strijdend deel in oorlogstijd om de Nederlandsche strijdmacht te velde slag- en gevechtsvaardig te houden, en zijn taak in vredestijd om een handvol manschappen in de garnizoenen van het noodige te voorzien, dan is toch werkelijk de eisch niet overdreven, dat zijn vredes-formatie zoo sterk is, dat de hulp van dienstplichtigen in vredestijd overbodig wordt.

En de tegenwoordige formatie van het niet-strijdend deel is daartoe grosso modo werkelijk voldoende bij flinken aanpak; nog afgescheiden van de reorganisatie van het niet-strijdend deel, die wij als oeconomiseering van de hulpdiensten hebben betiteld, en waarover nader onder C. Doch de lange vredesperiode, waarin wij ons verheugen, heeft te onzent het niet-strijdend deel te sterk op den voorgrond geschoven, zoodat min of meer uit het oog is verloren, dat de manschap uitsluitend in de kazerne is om krijgsdienst aan te leeren.

Doch ook in het strijdend deel zelf zijn dienstverrichtingen noodig, die dagelijks manschappen aan de oefeningen onttrekken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Daarom moet nog de vraag beantwoord worden, of de jongste lichting van af haar intrede in de kazerne elken dienst kan doen, of dat die lichting aanvankelijk uitsluitend aan oefeningen moet deelnemen. In dit geval toch is in de kazerne in het voorjaar een blijvend gedeelte noodzakelijk.

Voorop zij gesteld, dat de lichting voor het verrichten van allerlei dienst geen opleiding ontvangt, wachtdienst uitgezonderd.

De oefeningen van de jongste lichting dragen aanvankelijk een privaat karakter, later een klassicaal. Nu werkt het onderbroken deelnemen aan klassicaal onderricht meer storend in den ontwikkelingsgang der opleiding dan het enkele malen verzuimen van private oefeningen. Daar tot heden het afwezig zijn voor dienst bij klassicaal onderricht zonder protest is geduld, kan over het onderbroken deelnemen aan privaat-onderricht niet ach en wee worden geroepen. Terwijl personeel van het niet-strijdend deel en van rijks- en gemeentepolitie zeer wel den wachtdienst kan verrichten.

Dat een blijvend gedeelte, in de kazerne aanwezig bij opkomst van de jongste lichting, op die lichting een gunstigen invloed uitoefent, wagen wij sterk te betwijfelen. En zeker is, dat als één lichting in haar geheel den dienst verricht en een andere lichting in haar geheel uitsluitend oefent, de belangstelling zich concentreert op de laatste lichting, en er geen motief is tot krachtige contrôle op den dagelijkschen dienst, in dien zin, dat daartoe met een minimum aan personeele kracht wordt volstaan.

Wel als steeds éénzelfde lichting in den dienst voorziet en geoefend wordt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Dan mag worden aangenomen, dat per maand de manschap hoogstens een viertal dagen niet aan de oefeningen deelneemt, gelet op de in de kazerne beschikbare burgerkrachten.

Des gewild is dit verzuimen nog goed te maken door het aantal inspectiedagen te verminderen, door verzwaring van de eischen, die recht geven op verkort verblijf in de kazerne, of door verschuiving van het tijdstip van opkomst der vóórgeoefenden, zoodat zij enkele dagen langer onder de wapenen vertoeven.

Ook tot deugdelijke oefening van de jongste lichting lijkt ons daarom een blijvend gedeelte noch noodig, noch wenschelijk.

Wij vleien ons op grond van het vorenstaande het pleit te hebben gewonnen voor geleidelijke afschaffing van het blijvend gedeelte — d .i. voor vermindering der defensie-uitgaven met één millioen gulden per jaar en voor verlichting van den druk der dienstplicht, — en zulks niet ten koste, doch ten bate van onze weerkracht.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

B. INDEELING DER STRIJDMACHT IN NEDERLAND EN IN OOST-INDIË.

1. Intrekking van de vestingwet.

Naar de Roo van Alderwerelt's woord moeten leger en vloot en bezettingstroepen (vestingstelsel) harmonisch ineengrijpen en tot elkaar staan in dat verband en in die verhouding, als vereischt wordt om met het geheel — de strijdmacht — de grootste kracht te kunnen ontwikkelen.

Zijn verband en verhouding geformuleerd, dan kan de splitsing der strijdkrachten en der strijdmiddelen over deze drie deelen worden vastgesteld en hunne groepeering in elk deel. Dit is: de indeeling der strijdmacht.

Nu is in de verscheiden parlementaire Olympiade gebleken, dat te onzent tusschen leger en vloot en bezettingstroepen (vestingstelsel) noch strategisch noch organisatorisch eenig verband bestaat. Zoo merkte de heer Mr. Tydeman op in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 26 Februari 1901: „Wanneer dus de Minister volhoudt dat er een generaal plan is, waarin het geheele gebouw van de defensie is omschreven, en waarin het bestek van dit gebouw is vastgesteld, dan kan ik niet zeggen: het is niet zoo. De indruk naar buiten, dat een dergelijk plan zou bestaan, bestaat bij mij niet en heeft bij mij nooit bestaan. Ik zou meenen, dat indien

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het bestond, het van zeer recenten datum zou moeten zijn. Aanwijzingen, dat iets dergelijks vroeger niet bestaan heeft, zijn in de geschiedenis van ons defensiewezen van de laatste tien of twintig jaren te over te vinden."

De heer Tydeman sloeg den spijker op z'n kop in Februari. Dit ligt opgesloten in de opmerking van den toenmaligen Minister van Oorlog, dat er zelfs meer dan één plan was, zoodat deze bewindsman niet doelde op het plan van defensie, door de Roo gewild, tot opbouw van het defensie-instituut in vredestijd, doch op eenig operatieplan tot bestrijding van een vijand in oorlogstijd, — plannen die à discrétion zijn te formuleeren. En het blijkt ook uit het jongste Gids-artikel van den oud-minister van Oorlog Schneider (September 1901), waarin duidelijk is vermeld, dat te onzent geen defensieplan bestaat.

Van zulk plan wordt bij den opbouw van ons defensie-instituut thans het gemis dus eerst gevoeld. In geschriften is wel de pennestrijd ingeleid over het plan van defensie, doch tot een beslissing moet het nog komen. Een formuleering is dus in dezen arbeid niet ter plaatse. Wel kan en moet worden aangedrongen op het terzijde stellen van de beletselen, die de wording van een harmonisch verband tusschen het veldleger, de vloot en de bezettingstroepen belemmeren.

De strategische verdediging van Nederland werd in 1874 door aanneming van de Vestingwet geconcentreerd in de tactische verdediging van de vesting Holland met de stelling van Amsterdam als centraal reduit. De verdediging van een vestingstelsel werd te onzent in strijd met de elementaire leer der oorlogvoering en trots de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

waarschuwingen van Knoop, de Roo van Alderwerelt en anderen het eenig doel in de landsdefensie, en is dit gebleven. Het optreden en de organisatie van leger en vloot zijn aan de verdediging van het vestingstelsel ondergeschikt gemaakt.

Tot wat resultaat dit heeft geleid, blijkt uit de woorden van den oud-Minister van Oorlog Eland, gesproken op 18 December j.l. in een zitting van de tweede Kamer der Staten-Generaal. „Ik deel de meening van de leden, die van oordeel zijn, dat de vestingwet behoort gewijzigd te worden, en ga zelfs verder door te beweren, dat die wijziging binnen betrekkelijk korten tijd zal moeten plaats hebben, als wij uit het moeras willen komen, waarin wij zoo langzamerhand geraakt zijn"!

Het vestingstelsel behoort het middel te wezen tot verdediging van het land, het moet voor de operatiën van de strijdkrachten een steun zijn. Wat rol liniën en stellingen hebben te vervullen in de landsdefensie ligt dus thans in het duister, zoodat waarborgen voor een doeltreffende uitgave van gelden aan doode weermiddelen nu niet kunnen worden gegeven.

Van daar onze leuze: intrekking van de vestingwet, ook opdat vrijelijk in een wet op de Landsdefensie het harmonisch verband tusschen leger, vloot en bezettingstroepen — het vestingstelsel — kan worden neergelegd, gelijk reeds een verrel eeuw geleden door de Roo van Alderwerelt is verlangd.

Wat de voorbereiding tot de plaatselijke verdediging van ons grondgebied betreft bepale men zich aanvankelijk tot deugdelijke oefening van kader en manschap der landweer. Zijn omtrent de landsdefensie (daarin is het vestingstelsel begrepen) de opvattingen geklaard, dan is

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

althans voor de verdediging van liniën en stellingen, waar men ze ook noodig acht, een bruikbare troepenmacht beschikbaar.

Thans is deze niet aanwezig. De schutterij kan in liniën en stellingen niet worden benut, daar het niet mogelijk is geweest haar voor de vervulling van die taak voor te bereiden.

Wordt de vestingwet ingetrokken, en aan het personeel, dat bij den aanleg van versterkingen werkzaam is de bouw van kazernes opgedragen, dan geeft de legering van het verhoogde militie-contingent geen aanleiding tot verhooging van het oorlogsbudget.

De macht, die den strijd kan voeren los van liniën en stellingen, kan desverlangd immer tot hare verdediging worden benut. Omgekeerd echter is de macht tot plaatselijke verdediging georganiseerd niet bruikbaar voor een optreden in het vrije veld.

Wat jaarlijks ter beschikking komt aan personeele kracht worde dus gemasseerd in het veldleger.

Vesting- en kustartillerie worden gereorganiseerd in positie-artillerie.

De organisatie der strijdmacht, die los van liniën en stellingen optreedt, is een militair-technisch vraagstuk. De organisatie der landweer moet rekening houden met haar in een wet op de Landsdefensie scherp te omlijnen taak in de plaatselijke verdediging van het grondgebied.

Over beide is in dit geschrift slechts één opmerking ter zake dienend.

Het ontwerp-militiewet Eland stelde voor, om jaarlijks bij de onbereden korpsen in te lijven 5200 dienstplichtigen gedurende vier wintermaanden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Daar het niet mogelijk werd geacht om in de vier wintermaanden die 5200 manschappen zóó volledig te oefenen, dat zij bij het uitbreken van een krijg te velde bruikbaar waren, hadden zij een bestemming als depottroepen verkregen. Bij mobilisatie zouden zij dus worden benut om na eenige oefening in de depots de korpsen te velde op kracht te houden.

Bij de behandeling van het wetsontwerp zijn de nadeelen van de voorgestelde wijze van oefening en bestemming der 5200 viermaanders zoo klaar aangetoond, dat het wetsontwerp is gewijzigd in dien zin, dat de 5200 viermaanders des zomers worden ingelijfd van ongeveer 1 Juni—1 October. En dat voor dit kort verblijf in de kazerne in de eerste plaats die dienstplichtigen van elk gemeentelijk contingent in aanmerking zullen komen, welke blijk geven te voldoen aan bij Koninklijk Besluit te stellen eischen van militaire bekwaamheid en lichamelijke geoefendheid.

Deze in de kazerne kort geoefende manschappen behoeven niet meer in de depots te worden achtergehouden, om te worden geoefend als het leger te velde trekt. Eer vormen zij een keurbende; zij kunnen onmiddellijk bij het uitbreken van een krijg oprukken.

Geschiedt dit, dan wordt het voordeel verkregen, dat vanaf den aanvang van den krijg meer strijders in eerste linie optreden, waardoor de kansen op een voor ons gunstigen afloop stijgen. Terwijl tijdens de mobilisatie en concentratie de verwarring wordt voorkomen, die zonder twijfel zou ontstaan, bijaldien 8 × 5200 man, d. z. — in rekening gebracht het verloop — 40000 strijders in de dépots worden opgehoopt.

Worden de achtmaanders en viermaanders dooréén-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gerangeerd in de korpsen met één zelfde bestemming voor geval van oorlog, dan is er voor de militaire autoriteit een prikkel te meer om de geoefendheid van de viermaanders zoo hoog mogelijk op te voeren, dus de zoogenaamde vóór-oefeningen buiten de kazerne ten volle tot ontwikkeling te brengen. Dat komt den achtmaanders ook ten goede, gelet op ons voorstel tot individualiseering van den dienstplicht. Dat geeft direct en indirect vermindering van personeele en financiëele lasten voor onze defensie.

Worden de acht- en viermaanders dooréén in de korpsen gerangeerd, dus de vier-maanders niet voor depottroepen benut, dan zal het aantal formatie's moeten vermeerderen, daar in stede van 11000 man nu jaarlijks hoogstens 17500 man worden ingelijfd.

De nieuwe formatie's moeten worden geëncadreerd en dus het tegenwoordig kader versterkt.

In het stelsel, dat aan vóórgeoefenden verkorting van verblijf in de kazerne in uitzicht stelt, past geheel ook de kadervorming aan te vangen, vóór dat de dienstplichtigen onder de wapenen worden geroepen. Dan behoeft niet uitsluitend heil te worden verwacht van beroepskader, en behoeft militie- en reservekader niet als een noodvoorraad te worden beschouwd, — al rukt het militiekader in geval van mobilisatie ook mede uit, — doch kan dit kader met en naast het beroepskader dooréén in de formatie's optreden. Aldus geschiedt de versterking van het kader op de minst kostbare en maatschappelijk minst nadeelige wijze, terwijl het reserve-kader tot de strijdmacht in organisatorisch verband komt te staan. Thans staat het er geheel buiten.

Uit den aard der zaak zal de zwaarder taak, waartoe

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

het reserve- en militiekader wordt geroepen, dit kader tot grooter krachtsinspanning nopen.

Edoch meerdere voordeelen nog heeft een dooreenmengen van reserve- en beroepskader.

Het beroepskader is in vredestijd immer bijna op oorlogssterkte present. De manschap op $^1/_6$ tot $^3/_6$ van die sterkte. Bij uitbreiding der formatie's zonder vermeerdering van het beroepskader wordt dus in deze wanverhouding een verandering ten goede gebracht, terwijl ook in de positie van dit kader verbetering komt. De verhouding toch tusschen het aantal van zijn leden in hoogere en lagere rangen of graden wijzigt sterk ten gunste van gene.

Wordt in deze richting de zoo hoog noodige verbetering in de positie van het beroepskader gezocht — waarop sinds lang is aangedrongen — dan zullen leden van dit kader in het komende niet behoeven te worden aangezocht om voor klinkende munt tot een jaarlijksch bedrag van twee en een half ton gouds in de landweer plaats te nemen, ten einde aan de in het leger verblijvende kameraden een kans te geven tot wat minder traag avancement.

Tot encadreering van de landweer kan dan in de eerste plaats een beroep worden gedaan op die leden van het schutterij-kader, welke nu of later blijk willen en kunnen geven, dat zij voor hun taak in de landweer ten volle berekend zijn.

Aldus geschiedt recht aan zoovelen in den lande, die zich tal van jaren trots miskenning belangeloos hebben gewijd aan de vervulling van een burgerplicht.

Ten slotte zij er op gewezen, dat door samenvoeging van de Departementen van Oorlog en van Marine tot

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

een Departement van Landsdefensie, en door de daarmede gepaard gaande samenvoeging van tal van gelijknamige diensten bij beide departementen, officieren beschikbaar komen. Zij vinden in de nieuwe formatie's een werkkring, terwijl ook ingeval van oeconomiseering van de hulpdiensten als in punt C. van ons program is aangegeven, het kader van die hulpdiensten voor een deel bij nieuwe formaties kan worden geplaatst.

2. STAKING IN DEN AANLEG VAN KUSTVERSTERKINGEN IN OOST-INDIE.

Evenmin als voor de landsdefensie zijn voor de koloniale defensie het verband en de verhouding geformuleerd tusschen het leger, de vloot en de bezettingstroepen (het vestingstelsel). Het is zelfs een open vraag of Nederlandsch Oost-Indië in den strijd voor onze onafhankelijkheid zal zijn een hoofd- of een neven-operatietooneel.

Onomwonden is zulks verklaard in de Memorie van Antwoord ad het VIde Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1899 door den toenmaligen Minister van Marine.

Toch werd in dat jaar een aanvang gemaakt met den aanleg van kustversterkingen op Java.

Nu te onzent na langen strijd de meening zich baan breekt, dat het niet juist is om de strategische verdediging van het grondgebied op te vatten als de tactische verdediging van een klein deel ervan, — de Vesting Holland, — behoeft in dit geschrift niet andermaal te worden betoogd, dat het even afkeurenswaard is om het behoud onzer koloniën te zoeken in een standhouden op Java, en daar onze krachten te concentreeren.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Dit in generaal.

En nu in détail.

Dat de koloniale defensie een vloot vereischt, kan niet worden ontkend. Evenmin dat een beschermde operatiebasis aanwezig moet zijn, van waaruit de vloot slag- en gevechtsvaardig kan worden gehouden. Maar waarom Soerabaya en Tandjong Priok moesten worden versterkt, waar het allereerst noodige ontbreekt om de vloot vóór en tijdens een oorlog in slag- en gevechtsvaardigen toestand te brengen en te houden, was een mysterie, toen tot aanleg der versterkingen werd besloten, en zal ook wel altijd een mysterie blijven. Tien tegen één, dat die versterkingen sta-in-den-weg's blijken, als ooit besloten wordt tot den aanleg van haveninrichtingen met wat daaraan annex is.

Uit den bouw van torpedobooten bestemd tot verdediging van Soerabaya en gelet op de motieven, die tot den bouw van pantserschepen voor het auxiliair escader hebben geleid, is voorts de gevolgtrekking te maken, dat de vloot in Indië voor verdediging van Soerabaija is bestemd. Dat is dus een toepassing van de zuivere magazijns-strategie in den zeeoorlog, een theorie, waarmede Napoleon nu reeds honderd jaar geleden te land heeft gebroken.

Even luchthartig als in 1874 besloten is tot uitvoering van een Hollandsch vestingstelsel, is vijf en twintig jaar later de aanleg van een Indisch ter hand genomen. Ook daar worden gelijk hier de organisatie en het optreden van leger en vloot aan dat vestingstelsel ondergeschikt gemaakt.

Tot wat resultaat dit in Nederland heeft geleid, is den lezer bekend. En wil na een uitgave van millioenen niet

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

vroeg of laat worden getuigd, dat de geschiedenis ook in deze materie leert, dat zij niets leert, dan worde onmiddellijk het plan tot verdediging van Java ter zijde geschoven, de aanleg van kustversterkingen op Java gestaakt, en de uitvoering van maatregelen tot bezetting en bewapening dier versterkingen afgebroken.

Dit alles is belichaamd in onze leuze B 2.

Maar bij dezen negatieven eisch in zake de koloniale defensie dient een positieve aangeheven.

En deze eisch is:

3. SPLITSING DER ZEEMACHT IN EEN NEDERLANDSCHE EN IN EEN OOST-INDISCHE.

Een indeeling, een organisatie onzer zeemacht bestaat niet. Tusschen het personeel en het materiëel is niet eenig verband. Slag- en gevechtseenheden zijn onbekend. Een bepaalde bestemming is noch aan de strijdkrachten, noch aan de strijdmiddelen gegeven. Willekeurig wordt materiëel en personeel aangewezen voor vlagvertoon of voor de lands-, of de koloniale defensie. Van een deugdelijke voorbereiding van het personeel in vredestijd voor de vervulling van zijn taak in oorlogstijd kan dus geen sprake zijn. Het geheele bedrijf onzer marine is feitelijk een beurtvaren tusschen Nederland en Nederlandsch-Oost-Indië met driejarig verblijf in de tropen tot regelmatige aflossing van het personeel en tot onderhoud in Nederland van al het materiëel.

Daar noch een plan van lands- noch een plan van ko-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

loniale defensie is geformuleerd, kan in dit geschrift de taak onzer zeemacht niet worden geschetst. Doch daarom is elk voorstel tot afdoende verbetering in den huidigen staat onzer zeemacht niet uitgesloten. Onafhankelijk toch van de taak der zeemacht hier en in de koloniën is haar splitsing noodig in twee zelfstandige deelen; het eene deel met bestemming om op te treden aan de Nederlandsche kust; het andere deel om op te treden in de Oost-Indische wateren.

Immers wij zullen in een krijg het meesterschap ter zee nimmer kunnen handhaven, zoodat tusschen Nederland en zijn koloniaal gebied in het Oosten dan wederzijdsche directe steun is uitgesloten. Het zijn twee afzonderlijke operatie-tooneelen scherp gescheiden, zoodat op elk operatie-tooneel de noodige krachten en middelen ter beschikking van den opperbevelhebber moeten zijn.

En welke is de verbetering, welke voordeelen brengt het met zich, als aan het op en neer varen van de vloot tusschen Nederland en Indië een eind wordt gemaakt, als één zelfde deel van onze scheepsmacht voor Nederland en één zelfde deel voor Indië wordt bestemd en ter plaatse verblijft?

In de eerste plaats wordt naar luid van een verklaring van den voormaligen Minister van Marine in de Tweede Kamer der Staten-Generaal tijdens de behandeling van het VIde Hoofdstuk der staatsbegrooting voor het dienstjaar 1901, het beletsel opgeheven, dat aan de samenvoeging van de Departementen van Oorlog en van Marine tot een Departement van Landsdefensie in den weg staat.

De aan die samenvoeging uit een financiëel en uit een

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

militair oogpunt verbonden voordeelen, behoeven wij niet weder toe te lichten.

In de tweede plaats verkrijgt de militaire autoriteit in Indië in vredestijd blijvend de beschikking over het materiëel, dat zij in oorlogstijd moet gebruiken, en wordt de scheepsmacht daar en hier van constante en homogene samenstelling, wat haar krachtsontwikkeling baat in oorlogstijd, en in vredestijd tot menige vereenvoudiging in het beheer aanleiding geeft. Bij de bestaande regeling verkrijgt het auxiliair escader een steeds wisselende samenstelling van kruisers, en van pantserschepen type Kortenaer en type Koningin-Regentes.

Het ware zeer wenschelijk, dat ook het personeel der zeemacht in twee deelen werd gesplitst. Niet slechts opdat elk schip een vaste bemanning zou kunnen hebben van constante samenstelling, wat de geoefendheid van het personeel evenzeer ten goede komt als het onderhoud van het zoo ingewikkeld samengesteld strijdmiddel, maar ook opdat de taak van het personeel in oorlogstijd beperkt wierd en dus zijn voorbereiding er toe in vredestijd intensiever kon zijn. Nu hebben de schepen een steeds wisselende bemanning, en kan het personeel en in Nederland en in Oost-Indië ten strijde worden geroepen.

Splitsing van het personeel der zeemacht in eens zou allicht van velen de verworven financiëele positie schaden. Daarom moet geleidelijk door vrijwillig toetreden een stam worden gevormd hier en in de koloniën, en aan het hier en in de tropen in dienst te nemen personeel als eisch worden gesteld een bepaald aantal jaren achtereen daar of in het moederland te verblijven.

Tusschen het auxiliair escader, de Indische militaire marine en de gouvernementsmarine bestaat in onze Oost

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

niet eenig organisatorisch verband. Bij splitsing der zeemacht in vorenstaanden zin kan ook in dezen toestand verbetering worden gebracht, en kunnen de drie groepen worden teruggebracht tot twee: een strijdende een een niet-strijdende; de laatste met bestemming om in vredes- en in oorlogstijd hulpdiensten te verrichten.

Ten slotte nog dit.

De splitsing der zeemacht in twee scherp gescheiden deelen: een Nederlandsch en een Oost-Indisch deel zal een eind maken aan het opkomen van het auxiliair escader naar Nederland om hier te worden hersteld. Het verblijft in Indië, dus zal daar slag- en gevechtsvaardig moeten worden gehouden. Dat noopt tot de organisatie van de daartoe noodige inrichtingen. Wat voordeel dat heeft voor onze weerkracht in oorlogstijd, daar dan van opkomen der schepen naar Nederland of van het inroepen van de hulp van den nabuur geen sprake kan zijn, blijve thans buiten beschouwing. Van meer belang is nog, dat een krachtige stoot ten goede kan en zal worden gegeven aan de ontwikkeling van Nederlandsch Oost-Indische nijverheid en industrie, en ambachtsonderwijs, en wat daarmede samenhangt. Terwijl in politieken zin het auxiliair escader niet langer blijft een Nederlandsch zwaard van Damocles, dat dreigend boven Indië is geheven. Het wordt een schild tegen gewelddadige inmenging van buiten, waarachter Indië zich vrijelijk kan ontwikkelen.

In aanmerking genomen de voorhanden en in aanbouw zijnde oorlogsschepen — en afgescheiden van de gevechtswaarde, die wij er aan toekennen — stellen wij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

voor blijvend voor Nederland en voor vlagvertoon op het Westelijk wereldhalfrond aan te wijzen:

de 3 pantserschepen type „Kortenaer", en

voor Oost-Indië en voor vlagvertoon op het Oostelijk wereldhalfrond:

de 3 pantserschepen type „Koningin Regentes"

en de 7 pantserdekschepen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

C. LEGER- EN VLOOTBEHEER IN NEDERLAND.

OECONOMISEERING VAN DE HULPDIENSTEN.

Om leger en vloot slag- en gevechtsvaardig te houden zijn tal van hulpdiensten noodig met inrichtingen en werkplaatsen, waar voor de strijdmacht behoeften van allerlei aard worden aangemaakt en hersteld.

In de eerste plaats zij opgemerkt, voor wat betreft den bestaanden toestand, dat het legerbeheer scherp gescheiden is van het vlootbeheer.

Beide, ieder voor zich, en ook nog wel gezamenlijk, zijn gering in omvang. Concentratie van het beheer — niet te verwarren met centralisatie — moet daarom tot bezuiniging leiden. Want het geconcentreerd geheel zal minder krachten en middelen vereischen dan nu de twee deelen gezamenlijk vorderen. Zoo is reeds het oppertoezicht noodeloos tweevoudig.

Maar van concentratie verwachten wij niet uitsluitend heil. Er is meer.

Voor wat betreft den bestaanden toestand dient toch in de tweede plaats vermeld, dat het leger- en het vlootbeheer zuiver militair zijn gestempeld, en zich bepalen tot bevrediging van krijgsbehoeften.

Edoch niet van alle.

Om grootendeels te billijken redenen gaan het leger-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en het vlootbestuur niet gaarne er toe over om personeel, dat in hun dienst is, gedaan te geven. Doch duchten ook meer arbeidskracht te werk te stellen, daar zij niet weten of op den duur een loonende en passende taak er voor te vinden zal zijn.

De capaciteit der aanmaak in eigen (militair) beheer is daarom vrij wel een constante. De vraag naar krijgsbehoeften wisselt echter sterk in verschillende tijdperken, en zoo wordt dikwerf een beroep gedaan op de (burgerlijke) rijkswerkinrichtingen en opvoedingsgestichten, en op de particuliere binnen- en buitenlandsche industrie.

Nu is het niet mogelijk — zelfs niet bij benadering — om vast te stellen wat de kostende prijs is van eenig stuk materiëel in eigen (militair) beheer vervaardigd, dank zij de hoogst eigenaardige inrichting van de begrootingen van oorlog en van marine, van ons comptabel beheer en van de militaire boekhouding. Of eenige hoeveelheid materiëel in eigen beheer billijker of duurder is aan te maken dan aan te besteden, is een niet te beantwoorden vraag. De verdeeling van den te verrichten arbeid over particuliere en niet-militaire en militaire rijksinstituten is dus in oeconomischen zin willekeurig. Daar immer op den voorgrond staat bij die indeeling: het aan den gang houden der militaire rijksinstituten, en hunne huidige capaciteit tot aanmaak van verschillende oorlogsbehoeften historisch is geworden zonder eenig stelsel of beginsel, is het zeer onwaarschijnlijk, dat de geheel willekeurige verdeeling nu juist voor het rijk de billijkste zou zijn.

Maar scherper komt het nadeel van het militair leger- en vlootbeheer aan den dag, als de vraag naar

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

krijgsmateriëel geringer is dan het productievermogen van de militaire-rijksinstituten.

Zoo was welwillendheid tegenover het personeel op 's Rijkswerf te Amsterdam meermalen een klemmend argument, om den aanbouw van een oorlogsschip te bewilligen. Zoo worden de schepen van het auxiliair escader in Oost-Indië niet ter plaatse in bekwamen staat gehouden, doch komen ter herstelling naar Nederland op om het drietal marinewerven hier werk te verschaffen. Zoo wordt veel materiaal voor de Indische strijdmacht hier aangemaakt. Zoo dankt de landmacht in het algemeen en de vesting-artillerie in het bizonder haar talrijk, weinig uniform materiëel aan het streven om de Artillerie-inrichtingen op kracht te houden.

Het leger- en vlootbeheer dient derhalve gereorganiseerd; want de aanmaak van krijgsbehoeften is oeconomisch het meest ondoeltreffende middel tot werkverschaffing van staatswege. Nog daargelaten, dat het aan de defensie zelve schaadt. En gelet op de politieke strooming van het heden, is de weg tot verbetering in deze niet moeilijk te vinden. De stichting van een Departement van Arbeid en Nijverheid naast de samenvoeging van de Departementen van Oorlog en van Marine tot een Departement van Landsdefensie kan uitkomst geven.

Geschiedt de aanmaak van oorlogsbehoeften in beheer van een Departement van Arbeid en Nijverheid, en treedt dit op tegenover het Departement van Landsdefensie en dat van Koloniën, als particulier industrieel, dan zal het gelijk deze voor het te vervaardigen materiëel prijsopgave moeten verstrekken. Dat is althans één betrouwbaar gegeven bij de keuze tusschen aanmaak in rijks- of in particulier beheer, tusschen den aanmaak h i e r of in

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de koloniën. Terwijl men ook het juiste bedrag leert kennen, dat voor aanschaffing van oorlogsmateriëel wordt besteed; nu dikwerf uit de begrootingen niet wel te lezen.

Het gevaar, dat het Departement van Arbeid en Nijverheid in zijn instituten soms even hard met werkeloosheid zal hebben te kampen als nu de Departementen van Oorlog en van Marine in de hunne, behoeft niet te worden geducht.

Het Departement zal niet slechts aan de militaire autoriteit, doch ook aan burger-Departementen van algemeen bestuur, en aan provinciale en gemeentebesturen aanbiedingen tot levering van allerlei materiëel kunnen doen. Zijn debiet is dus grooter. En dit weer brengt mede, dat het oorlogsmateriëel zal kunnen leveren tot billijker prijs dan nu de militaire-rijksinstituten; daargelaten nog, dat de productie onder het beheer van een Departement van Arbeid en Nijverheid intensiever zal zijn dan onder dat van de militaire autoriteit.

Doch aangenomen, dat de strijd tot bekamping van de werkeloosheid even zwaar blijft onder welk departementaal beheer de aanmaak ook geschiedt, dan nog is militair beheer af te keuren. Want onder burgerlijk beheer zal oorlogstuig niet worden vervaardigd om werk te verschaffen, wel voor de gemeenschap nuttiger materiaal.

Ten slotte zij vermeld, dat de rijksinstituten onder burgerlijk beheer dienstbaar kunnen worden gemaakt aan de technische of vakopleiding van den adspirant-ingenieur en den werkman, en tot proefnemingen en onderzoekingen van allerlei aard op het gebied van nijverheid, industrie en arbeid, waartoe noch de militair, noch de particulier kan of zal besluiten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Als voordeelen die uit een zuiver militair oogpunt beschouwd eigen zijn aan den aanmaak van materiëel in burgerlijk beheer, zij gewezen op de vereenvoudiging die het in de organisatie van het leger- en vlootbestuur brengt. Voorts komt de scherpe scheiding tusschen den aanmaak van oorlogsbenoodigdheden en haar aanwending — hetzij ze in dagelijksch gebruik genomen, of wel als reserve-voorraad in de krijgsmagazijnen worden opgelegd — ten goede aan een richtig beheer van het oorlogsmateriëel. Het is de eenig afdoende oplossing voor het nu hangende geschil in zake de boekhouding op 's Rijks werven. Verbruik van den magazijnsvoorraad (reserve- en verwisselstukken) tot aanmaak van materiëel wordt er door uitgesloten.

Niet slechts de vervaardiging van krijgsbenoodigdheden, ook het verrichten van herstellingen er aan kan op oeconomischer wijze geschieden, dan tot heden gebruikelijk is.

Kleeding, schoeisel, wapens- en ledergoed, nachtlegervoorwerpen en overig materiëel in gebruik bij de korpsen en diensten worden hersteld, òf door de zorg van de artillerie-inrichtingen en de marine-werven, òf in de garnizoenen door zoogenaamde werkbazen — militaire- of burgerwerklieden, die deels in de formatie's zijn opgenomen.

Afgescheiden van hun reorganisatie en concentratie door het Departement van Arbeid en Nijverheid blijft aan voornoemde instituten opgedragen het verrichten van die herstellingen, die ter plaatse wel doch duurder dan door het rijk, of niet kunnen worden verricht. En voor de beslissing in deze kan in den vervolge een kostenop-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gaaf van dit Departement een maatstaf zijn, die nu wordt gemist.

Wordt militair materiëel in de garnizoenen hersteld door de werkbazen, die met of zonder knechts werken, dan geschiedt dit als regel naar een tarief, dat voor elke denkbare herstelling den prijs vermeldt. De prijs voor eenige herstelling is over het geheele land dezelfde. De loonstandaard echter is in verschillende plaatsen niet dezelfde. Het rijk betaalt dus voor het verrichten der herstellingen in totaal generaal te veel, want in het garnizoen, waar de loonstandaard het hoogst is, moet de werkbaas nog winst maken, of het rijk drukt de loonen.

De regeling is niet zuiver.

Er komt bij, dat deze een omvangrijke administratieve verantwoording vergt. Terwijl misbruiken mogelijk zijn, waaraan niet wel paal en perk is te stellen.

Elke verandering in principale is een verbetering in deze. En naar de meest wenschelijke verandering behoeft niet lang te worden gezocht, als men wederom den blik richt op de burgermaatschappij.

Daar is de drang tot oprichting van vakscholen vrij algemeen. De kosten er aan verbonden zijn nog dikwerf een bezwaar, en op de vraag wat te doen met de afgewerkte producten is het antwoord nog te geven naar luid van mededeeling van Mr. E. Fokker in de November-aflevering van de Economist. (1900.)

Er waren dus ons inziens zelfs meer dan twee vliegen in één klap te slaan als herstellingen in de garnizoenen niet meer werden verricht door werkbazen, doch voor zooveel mogelijk op door den staat of particulieren op

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

te richten vak- en ambachtsscholen tegen een bepaalde vergoeding van de zijde der militaire autoriteit per dag en per man naar de sterkte der strijdmacht onder de wapenen.

Aldus kwam althans ten goede aan het geheel, wat door en voor het geheel wordt opgebracht, afgescheiden van de vereenvoudiging, die in de administratie wordt gebracht, en van het antwoord op de vraag, of deze regeling tot bezuiniging leidt.

Desgewild kunnen de tegenwoordige militaire werklieden of bazen op scholen te werk worden gesteld.

De (militaire) werklieden bij de korpsen kunnen uit de formatie's vervallen. Het is in de militielegers onnoodig in vredestijd vrijwilligers in dienst te nemen of te houden als ambachtsman. Te velde en bij manoeuvres kunnen tot het verrichten van herstellingen ambachtslieden worden aangewezen uit de onder de wapenen zijnde dienstplichtigen.

De aanbouw en het onderhoud van kazernement met wat er aan annex is, is een zelfstandig beheer, dat ressorteert onder het wapen der genie. Concentratie van dit beheer met dat over burgerlijke rijkswerken om het op te dragen aan het Departement van Arbeid en Nijverheid zou de financiëele lasten voor onze defensie verminderen, en kunnen baten aan het vak- en ambachtsonderwijs. Het gaf voorts aan de zoo hoognoodige reorganisatie van het wapen der genie met zijn te veelzijdigen werkkring een duw in de goede richting.

Nog andere vraagstukken betreffende de hulpdiensten eischen onze aandacht.

De geneeskundige dienst voor land- en zeemacht is

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

georganiseerd op een wijze en tot een omvang, alsof er buiten het leger en de vloot niet aan genezing en verpleging van zieken en gewonden wordt gedacht.

De instandhouding van dezen dienst vergt daarom geldelijk heel wat.

Wordt gevolg gegeven aan ons voorstel om het verblijf der militieplichtigen in de kazerne te verkorten en kazernen gedurende eenigen tijd van het jaar te sluiten, dan zal het aantal te verplegen zieke militairen in sommige jaarperioden al heel gering zijn. Meerdere hospitalen zullen als regel slechts tot verblijf strekken aan het voor de ziekenverpleging bestemde hospitaalpersoneel. Dat strekt niet tot leering van dit personeel, en verplicht het rijk noodeloos tot groote geldelijke offers.

Anders als het Departement van Binnenlandsche Zaken het militaire en maritieme hospitaal-personeel en materiëel overnam, en de zorg voor de verpleging van zieken en gewonden van leger en vloot dooréén met die voor de burgerij. Dat kwam aan het hygiënisch toezicht en aan de burgerziekenverpleging, die bij gemis aan genoegzaam krachten en middelen te wenschen overlaten, zeker ten goede. De militaire en maritieme geneeskundige dienst blijft aldus beperkt tot uitoefening van den dienst bij de korpsen en aan boord.

Ook voor wat betreft de bereiding van spijzen, het bakken van brood en het slachten van vee zou afschaffing van het militair toezicht en beheer tot bezuiniging leiden en tot vereenvoudiging van den administratieven en den kazerne-dienst. De zorg voor een en ander kan worden opgedragen aan kookscholen, en gemeentelijke inrichtingen.

De groote moeilijkheid, die is te ondervangen bij het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schoon schip maken in zake de hulpdiensten, is het te werk stellen van het dan overcompleet komend personeel.

Maar juist in deze dagen nu de overheidszorg zich uitbreidt tot en op elk gebied, en tal van ambtenaren en beamten noodig zijn, lijkt ons in gemeenschappelijk overleg der departementale en gemeente-besturen, de tijd voor krachtig ingrijpen gekomen.

Ook in de te formeeren korpsen, als gevolg van het verhoogd militiecontingent, kan aan een deel van het personeel, dat bij oeconomiseering der hulpdiensten beschikbaar komt, een plaats worden aangewezen.

Menig militair instituut — in de strijdmacht zelve een dood sta in den weg of lijdend een kwijnend bestaan trots schatten geld er aan besteed — heeft onder burgerlijk beheer ook voor maatschappelijke doeleinden benut een mooie toekomst.

En bij zulk een transformatie lijdt de defensie allerminst.

Het strijdend deel van land- en zeemacht zal zijn eischen leeren stellen aan het niet-strijdend deel, dat op ruimer leest wordt geschoeid, en in het komende in vredes- en oorlogstijd, over meer krachten en middelen zal kunnen beschikken dan thans, wat bovendien nog gepaard gaat met vermindering van het defensie-budget.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

D. AFSCHAFFING VAN MILITAIRE GERICHTEN TE LAND EN TER ZEE.

Wil een strijdmacht in moreelen zin voor haar taak berekend zijn, dan moet de rechtspositie van den militair sterk wezen.

Die positie wordt nu te onzent zwak geacht, o. a. naar het oordeel van de Nederlandsche juristenvereeniging, omdat de jurisdictie over militaire delicten is onttrokken aan den burgerrechter, en opgedragen aan den militairen.

Wij staan afschaffing van militaire gerichten te land en ter zee voor, niet omdat wij vermeenen dat de militaire rechter om wat reden ook eer de schendende hand zal slaan aan de majesteit van het recht dan de burgerrechter, wel omdat we in de burger-jurisdictie een gezonde contrôle zien op het militaire huishouden en op het oorlogsschip.

Ducht men van den burgerrechter een te luchthartig oordeel over de specifiek militaire zijde van een delict, welnu men voege den ambtenaar van het openbaar ministerie een officier toe van land- of zeemacht tot het stellen van eisch.

Als tegenwicht zij den verdediger veroorloofd zich

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ook staande een zitting van een gericht door een militair te doen voor- of inlichten.

Tot onmiddellijke verbetering van de rechtspositie van den militair bepleiten wij: openbaarheid van krijgsraadzittingen; en officiëele vergunning aan elk beklaagde om steeds ook staande de zittingen dier raden de hulp van een raadsman in te roepen.

Ofschoon het bestaan van een Depot van Discipline met de rechtspositie van den militair niet direct in verband staat, lijkt het ons toch hier ter plaatse om in herinnering te brengen, dat met klemmende argumenten reeds tal van jaren — o. i. terecht — wordt aangedrongen op opheffing van dit depot.

Wij hopen en vertrouwen, dat het voren ontwikkeld program onbevangen zal worden overwogen.

In den strijd der meeningen over onze defensie zijn inzet:

een uitgave van rond vijftig millioen gulden per jaar, een belasting op de arbeidskracht van duizenden, en een waarborg voor het vrije streven van de leden der Nederlandsche staatsgemeenschap.

September 1901.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

Vroeger verscheen:

De reorganisatie onzer Zeemacht,
door W. M. ENGELBERTS.

Prijs **90** cents.

Nog eens de reorganisatie onzer Zeemacht,
door W. M. ENGELBERTS.

Prijs **90** cents.

De Legerwetten,
door A. E. REDELÉ.

Prijs **30** cents.

De reorganisatie onzer Landmacht,
door W. M. ENGELBERTS.

Prijs **50** cents.

De reorganisatie onzer Landmacht andermaal,
door W. M. ENGELBERTS.

Prijs **40** cents.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA